

Andrea Landman: ambassadeur van Planetree

Activiteitenbegeleidster en Planetree trainer bij Zuster Kueter Stichting, Schagen

Ze geeft het grif toe. Dat ze absoluut niet wist waar zij aan begon, toen zij aan een training in het kader van Planetree zou gaan deelnemen. ‘Laat het maar op me afkomen,’ dacht Andrea Landman, activiteitenbegeleidster in Kapellehof. Die neutrale houding sloeg al gauw om in laaiend enthousiasme. Het sprak haar direct aan. Alsof ze Planetree zelf bedacht had. Een overtuigde ambassadeur.

Voor Andrea Landman, nu zelf trainer en lid van de stuurgroep, leek de eerste kennismaking met het gedachtegoed van Planetree meer op wat in de romantheorie wel genoemd wordt een schok der herkenning. Want wat Planetree onder meer beoogt – inzicht krijgen in de cliënt en daar je benadering op afstemmen – loopt immers in hoofdlijnen parallel met haar manier van werken als activiteitenbegeleidster: eerst de cliënt vragen wat hij wil.

Gblinddoekt

De training is er, zo zet Andrea Landman uiteen, vooral voor bedoeld om elke werknemer inzicht te geven in de organisatie, ‘en dan vooral in jezelf en in de cliënt. Je moet voelen hoe het is om als cliënt van iemand afhankelijk te zijn. Door bijvoorbeeld te ondergaan hoe het is om geblinddoekt te zijn. Sommigen deden daar in het begin lacherig over. Zoiets van: kom nou, moeten we blinddoekje spelen? Maar dat komt omdat ze de gedachte erachter nog niet kenden. Maar als je zonder een steek voor ogen te zien rondloopt, alles op de tast moet doen, en hulp van anderen nodig hebt, ja dan pas kan het werkelijk tot je doordringen hoe het is om van anderen afhankelijk te zijn. En dat is dan een basis om je houding aan te passen.’

Confrontatie

Meer voorbeelden zijn er. Een deelnemer aan de trainingsdag moet een voorwerp meenemen dat iets zegt over wat hij als mens belangrijk vindt. Wie dat vervolgens ontnomen wordt, kan waarschijnlijk beter beseffen wat het voor een cliënt betekent dat hij allerlei dingen niet meer kan doen, dat hij diverse voor ons zo normale vaardigheden kwijtgeraakt is. Een confrontatie die je aan het denken zet. Je kunt je beter in de vaak weinig benijdenswaardige situatie van de cliënt verplaatsen. Je gaat de cliënt anders benaderen, met een nieuw begrip en duidelijk meer afgestemd op zijn situatie.

De totale mens

Eigenlijk komt het erop neer, dat je als medewerker geprikkeld wordt om de cliënt vanuit je totale mens zijn te benaderen. Voorheen werd dat, aldus Andrea Landman, doorgaans als niet-professioneel gezien. De nadruk lag op de technische kant van de zorg. Op tijd de medicatie, de voeding, de lichamelijke verzorging.

Wel stelt Andrea hier nadrukkelijk bij, dat verzorgenden in deze werkwijze ‘opgevoed’ zijn. De juiste zorg op tijd. Dat kwam op de eerste plaats. Bovendien liet het werktempo weinig gelegenheid toe om zich om zich in de belevingswereld van de cliënt te verdiepen. Er moesten immers nog meer cliënten verzorgd worden. Bij de activiteitenbegeleiding is op dit punt veel meer vrijheid, is veel meer ruimte om tegemoet te komen aan wat de cliënt zelf wil.

**Nieuw werkwoord:
planetreeën**

Een groot deel van de medewerkers van Kapellehof heeft de training al gevolgd. Dat is duidelijk te merken, vindt Andrea. Mensen spreken elkaar aan op wat zij hier geleerd en ervaren hebben. De nieuwe inzichten beklijven. Ze blijven hangen. Er is draagvlak. Zozeer zelfs, dat de beoogde nieuwe aanpak al tot de status van werkwoord opgeklimmen is: men spreekt van 'planetreeën'. Het is nu een kwestie van dit gedachtegoed vast te houden en verder uit te bouwen, naar het oordeel van Andrea een belangrijke uitdaging voor de leidinggevenden.

Ook Andrea zelf probeert het nodige om samen met de medewerkers op de ingeslagen weg voort te gaan. Als lid van de stuurgroep vraagt zij medewerkers om zitting te nemen in de zogenoemde componententeams. In zo'n team buigt men zich over een bepaald aspect. Bijvoorbeeld bejegening. Hoe ga je daarmee om? Welke suggesties zijn er om daar zonnodig tot een koerswijziging te komen. Wat moet daarvoor gebeuren? De stuurgroep neemt hiermee verband houdende voorstellen onder de loep, brengt eventueel aanpassingen aan en legt ze voor aan het managementteam, waarna alles weer via de omgekeerde weg teruggekoppeld wordt.

Zo zullen nog vele onderwerpen de aandacht vragen. Vanzelfsprekend is daar tijd voor nodig. Rome en Keulen zijn niet in één dag gebouwd. Dat is dan ook de boodschap die Andrea Landman haar collega's wil meegeven. Dat nooit alles per direct vandaag te realiseren is. 'En als iets vandaag niet kan, moet dat geen aanleiding zijn om de moed te verliezen.'